

ANTIKVARIISK MEDVERKAN VID BIDRAGSBERÄTTIGADE ARBETEN

Britt-Marie Lennartsson

STRÅTAK PÅ APELVIKSGÅRDEN I VARBERG

Halland, Varbergs kommun och stad,
Getakärr 5:111

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2020:45

KULTURMILJÖ
HALLAND

STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEER

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland.
Uppdragsverksamheten, Halmstad 2020.
Antikvarisk medverkan vid bidragsberättigade arbeten.
Bild framsida: Länga mot gården med nytt vasstak.
Foto: Britt-Marie Lennartsson (fotonr 2020-38:29).
Grafisk form: Anders Andersson.
Layout: Britt-Marie Lennartsson
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.
Kulturmiljö Hallands dnr 2020/31..

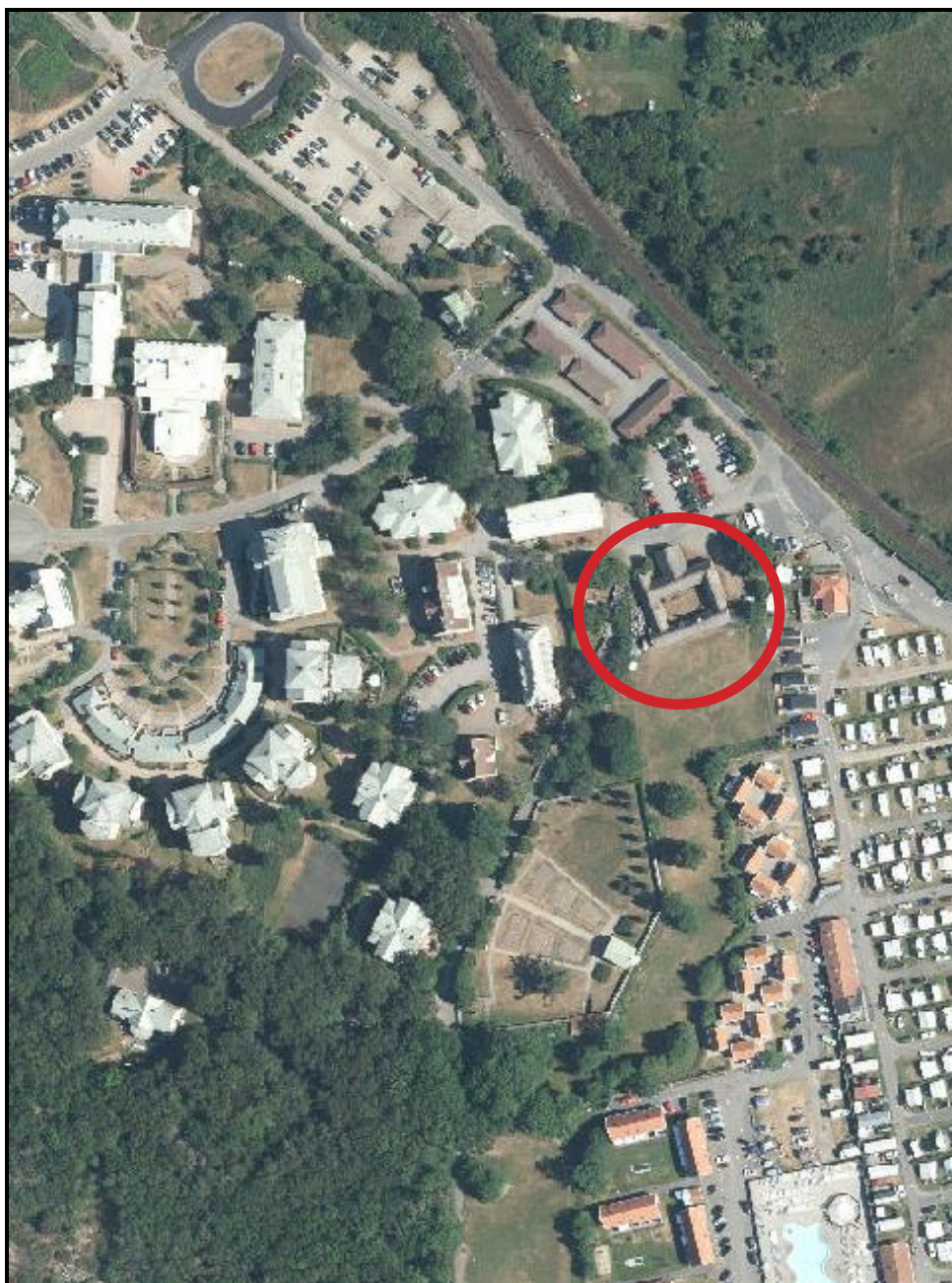

VARBERGS
KOMMUN

2020-06-29

Kartunderlag Varbergskartan

© Varbergs kommun
© Lantmäteriet

Skala 1:2 000 |—————| 100 m

Observera att gränserna i kartan inte alltid stämmer överens med verkligheten och att gränserna i kartan inte är juridiskt gällande.

INNEHÅLL

Intyg och rapport	6
Fotobilaga	10
Foton tagna innan åtgärden	10
Foton tagna efter åtgärden	12
Rapporter från Kulturmiljö Halland 2020	19

INTYG OCH RAPPORT

KULTURMILJÖ
HALLAND

Datum
2020-07-02

Diariernr
2020-31

Handläggare
Britt-Marie Lennartsson

Direkt nr
035-19 26 12

Johan Vendelstrand
vendelstrand.johan@gmail.com

Intyg och rapport för antikvariskt godkännande av bidragsberättigade arbeten – omläggning av stråtak på Apelviksgården, Getakärr 5:111, Varbergs stad och kommun

Lst dnr 434-920-2020

Beslut och handlingar

Länsstyrelsen fattade beslut 2020-05-25, länsstyrelsens d nr 434-920-2020, om att ge bidrag till omläggning av stråtak på Apelviksgården, Getakärr 5:111, i Varberg. I beslutet finns villkor om att arbeten ska ske under medverkan av antikvarisk expert. Den antikvariska medverkan har utförts av bebyggelseantikvarie Britt-Marie Lennartsson, Kulturmiljö Halland.

Genomförande

Arbetena har utförts av Vasstaksgruppen AB, Falkenberg under maj-juni 2020. Besiktningar har genomförts av antikvarisk medverkande innan arbetet påbörjades 25 maj och slutbesiktigades den 23 juni 2020. Dokumentationen består förutom en beskrivning av åtgärderna även av fotografier före och efter renoveringen. Arkivmaterialet förvaras hos Kulturmiljö Halland, Bastionsgatan 3, d nr 2020-3, film 2020-38.

Kulturhistoriskt värde och beskrivning

Gården ligger inom riksintresse för kulturmiljövården enligt Miljöbalken; Varbergs innerstad, delområde Varbergs kustsanatorium. Det var på denna gård i Apelvikens bondby som sanatorieverksamheten en gång började innan sjukhusbebyggelsen började uppföras under tidigt 1900-tal.

Gården är klass A i inventeringen för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, vilket innebär att gården är av sådan karaktär och kulturhistoriskt värde att den är av byggnadsminnesklass. Gården är mycket välbevarad exteriört som en helt kringbyggd hallandsgård med halmtäckta takfall. Byggnaderna är troligen både byggda i timmer och skiftesverk med fasader till stor del klädda med rödfärgad träpanel av varierande dimensioner. Husen vilar på en murad grund av varbergsgranit, både fältsten och huggen från de kringliggande stenbrotten. Fönstren är i trä med spröjs.

Även interiören är till stora delar välbevarad i ett äldre skick. Några rum har moderniserats under senare delen av 1900-talet för verksamheten som Bed & breakfast, beträffande kök och badrum. På något ställe har rumsindelningen ändrats men i stort är den intakt. På gården bedrivs ett Bed & breakfast och det finns planer på att utöka med även andra typer av besöksverksamheter.

Utförda arbeten

Underhållet av gården är delvis eftersatt och det finns stora behov av åtgärder för att gården ska kunna hållas öppen och visas. I denna etapp har delar av stråtaken lagts om. Undertecknad kan efter en slutbesiktning 2020-06-23 av Apelviksgården komma med följande intyg. Slutbesiktningen gällde sammanfattningsvis följande:

- Båda takfallen har lagts om på västra längan, samt en liten bit in på södra längan.
- Takfallen mot gården har lagts om på norra längan samt en liten bit in på västra längan.
- Taken på gården har under senare årtionden täckts med vass. Nu har taken täckts med vass från Polen och bundits med rostfri tråd.
- En del läkt har fått bytas på takfallen mot gården på den norra längan.
- Enstaka taksparrar har kompletterats, dvs. de gamla har inte tagits bort utan en ny har lagts intill den gamla, befintliga som inte längre var i helt bra kvalitet.
- De takfall som lagts om har även ryggats om med löshalm och försetts med nya ryggträn.
- I porten, mot gården, har det uppstått en del rötskador. Dessa har inte lagats men takstolen har stöttats upp provisoriskt för att säkerställa stabiliteten på taket.

Postadress

Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 Halmstad

Tfn

035-19 26 00

E-post

kansli@kulturmiljohalland.se

Hemsida

www.kulturmiljohalland.se

KULTURMILJÖ
HALLAND

Arbetena har utförts på ett kulturhistoriskt vis enligt diskussioner inom projektet. Vi vill även tacka Er för den insats Ni gör genom bevarandet av Apelviksgården.

Med vänlig hälsning

Britt-Marie Lennartsson
Bebyggelseantikvarie

Kopia till: Länsstyrelsen

Postadress

Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 Halmstad

Tfn

035-19 26 00

E-post

kansi@kulturmiljohalland.se

Hemsida

www.kulturmiljohalland.se

Takfall som lagts om med ny vass och ryggnig. (Karta hämtad från Varbergs kartan, flygfoto 2019. (c) Varbergs kommun och Lantmäteriet.

FOTOBILAGA

Foton tagna innan åtgärden

Ovan hörnet mellan Västra och norra längan. Till vänster hörnet mellan norra och östra längan. Taken har lagts om vid olika tillfällen varför slitaget är något olika. Taket var nu så tunt på dessa längor att läkten framträdde på ovensidan takfallen.

Hörnet mellan östra och södra längan. Även här var vasstäcket mycket tunt.

Taket har läckt varför en rötskada har uppstått på takstolen inne i porten, mot gården.

Läkten var av olika kvalitet. Här en bild från insidan i norra längan. Det norra takfallet, till höger i bild, täcktes om för några år sedan och all läkt byttes. Nu ska den södra sidan, till vänster i bild, täckas om.

Foton tagna efter åtgärden

Östra sidan av östra längan har nu fått ett tjockt täcke av vass och ny rygging med nya ryggrän. Enstaka taksparrar har kompletterats med nya.

Norra längan mot gården med nytt tak. Även hörnet mot västra längan har lagts om.

Ovan: Hörnet mellan norra och östra längan. Det är här tydligt hur mycket det befintliga taket sjunkit ihop. Till höger: Enstaka taksparrar har kompletterats.

Det rötskadade hörnet av takstolen över porten har stöttats upp provisoriskt för att säkerställa stabiliteten.

Några läkt har bytts i taket över porten, närmast taknocken.

Ett fåtal läkt har bytts i taket i norra längan, till vänster i bild.

Några taksparrar har kompletterats i takfallet mot gården på den norra längan.

Hörnet mellan norra och östra längan mot gården.

Hörnet mellan östra och södra längan mot gården. En liten bit av den södra längans tak har också bytts då de största skadorna på ett stråtak oftast uppstår i hörn.

Alla takfall som lagts om har också fått ny rygging, vilket också syns mot motsvarande takfall som inte lagts om, här den södra längan.

Den nya ryggingen syns även mot norr, på den norra längan.

Norra längan mot norr, med ny ryggnig. Denna del av gården har relativt ny taktäckning från 2014.

En liten bit av den västra längan har också ny ryggnig.

RAPPORTER FRÅN KULTURMILJÖ HALLAND 2020

RAPPORTNR.	OBJEKT
2020:01	Lögnäs Skummeslöv RAÅ 39 och 41, Ark. slutundersökning.
2020:02	Nio fornlämningar längs Suseån, Ark. förundersökning.
2020:03	Ett hål i Hamngatan, Halmstad, Ark. schaktningsövervakning
2020:04	Boplotsaktiviteter fr. tidigneolitikum och romersk järnålder invid bronsåldershög Kvibille RAÅ 35:1
2020:05	Medeltida lämningar i Storgatan, Halmstad
2020:06	Dagsås kyrka, textiltförvaring och åtgärder i sakristian
2020:07	Dagsås kyrka, nytt pentryskåp
2020:08	Rosenfredsskolan uthus, Folkskolan 1, antikvarisk förundersökning
2020:09	Landa kyrka, nytt styrsystem
2020:10	Landa kyrka, belysning
2020:11	Grev Kristoffer 13, antikvarisk förundersökning inför renovering
2020:12	Grunnarp 3:12. Underlag inför tillståndsansökan för ändring av byggnadsminne.
2020:13	Trönninge 7:47 Förenklad ark. utredningsrapport
2020:14	Vattenledning Åled-Oskarström, Enslövs socken. Ark. utredning, steg 1.
2020:15	Veddige kyrka, invändig ändring, antikvarisk konsekvensbeskrivning
2020:16	Lindbergs kyrka, framtagande av bemålat brådtak, antikvarisk förundersökning
2020:17	Enslövs kyrka begravningsplats, Ark. utredning inför utökande av Enslövs kyrkas gravplats.
2020:18	Senmedeltida odlingshorisonter, en stenläggning och nyare tids avfall. Halmstad. Ark. förundersökning och undersökning.
2020:19	St Laurentii kyrka. Utvändig renovering
2020:20	Tröinge 2:62 Vinbergs socken, Ark. utredning.
2020:21	GC-väg mellan Vinberg och Bergagård. Ark. utredning.
2020:22	VA-ledning Eftra kyrkby-Långasand Ark. förundersökning och slutundersökning.
2020:23	Knobesholms tunnbinderi.
2020:24	Övraby - Det äldsta Halmstad. Ett medeltidsarkeologiskt forskningsprojekt.
2020:25	Hyltebruks kyrka, Utvändig renovering
2020:26	Tönnersjö kyrka, Renovering av fönster
2020:27	Nybyggnation hästgård Risarp Harplinge. Ark. utredning.
2020:28	Förundersökning i avgränsande syfte Skrea 110, Ark. förundersökning.
2020:29	Boplots- och härdområden. Trönningenäs, Lindbergs socken. Ark. förundersökning av L2018:392, L2018:820, L2018:821, L2018:822.
2020:30	Kyrkogårdarnas historia, vård och underhåll, bilaga till kulturhistoriska inventeringar i Falkenbergs pastorat
2020:31	Inventering inför planerad deponi. Varbergs kn, Veddige sn. Ark. inventering
2020:32	Jutanområdet , Antikvarisk förundersökning
2020:33	Planområde Himle och Fun City, Spannarps socken, Ark. utredning
2020:34	Utredning inför GC-väg utmed väg 613 mellan kustvägen och Harplinge samhälle. Harplinge socken, Ark. utredning.
2020:35	Söndrums församlingsgård, antikvarisk förundersökning
2020:36	Efterunders. och återställning av plundringsgrop intill Krokstenen, Örelid. Laholm, Tjärby sn, Ark. efterundersökning.
2020:37	Skottorps slott. Restaurering
2020:38	Kristineheds manbyggnad. Kulturhistorisk utredning
2020:39	Laholm RAÅ 142, Laholms stad, Lagaholm 4:1, RAÅ 19:1, RAÅ 142:1, Ark. schaktningsövervakning
2020:40	Krutkällargången , Halmstad kommun och stad, Bastionen Norre Katt, RAÅ 33:1, Ark. schaktningsövervakning
2020:41	Kv Jungfrun, Oxen och Hästtorget, Laholm. Förslag till planbestämmelser.
2020:42	Spannarp Östra, Spannarps socken, Ark. utredning
2020:43	Fem provborrhål inom Österskans. Halmstad kommun, Österskans 1 och Halmstad 6:31. Ark. kontroll.
2020:44	Arkeologisk utredning inom Tofta 2:2. Varbergs kommun.
2020:45	Apelviksgården , omläggning av stråtak. Antikvarisk medv.

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se